

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3402/2022. (X. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.20.772/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.20.772/2021/2. számú végzése, másodlagosan emellett a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.21.152/2020/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásnak a panasszal összefüggő lényege a bíróság által megállapított tényállás, illetve a csatolt bírósági iratok alapján a következő. A felperes (indítványozó) 2020. január 2-án indított keresetet birtokvédelem iránt az alperesekkel szemben, akik szomszédjai. Az alperesek a kereset elutasítását kérték, teljes egészében vitatták a felperes keresetének mind a jogalapját, mind az annak alapját képező tényelőadásokat. Az alperesek írásbeli ellenkérelmének előterjesztését követően, 2020 júniusában az indítványozó bejelentette a bíróságnak, hogy az alperesek a követelését teljesítették, ezért keresetétől eláll, kéri az eljárás megszüntetését. A Miskolci Járásbíróság 22.P.20.001/2020/21. számú végzésével az eljárást megszüntette, és egyetemlegesen kötelezte az alpereseket 12 916 Ft perköltség felperesnek történő megfizetésére. Az elsőfokú bíróság az eljárás megszüntetéséről a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 241. § (3) bekezdésére figyelemmel a Pp. 241. § (1) bekezdés a) pontja, a perköltség viseléséről a Pp. 85. § (2) bekezdése alapján döntött.
- [3] A végzésnek a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezése ellen az alperesek éltek fellebbezéssel. Arra hivatkoztak, hogy a felperes követelését nem ismerték el, annak alaposságát az eljárás kezdete óta vitatták, és nem tanúsítottak olyan magatartást, amely alapul szolgálhatna a felperesi kereseti igény teljesítésére. A másodfokú bíróság eljárása során a Pp. 370. § (3) bekezdése alapján tájékoztatta a feleket az általa észlelt, de a fellebbezésben nem hivatkozott eljárási szabálysértésről, miszerint az elsőfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 85. § (2) bekezdéséből fakadó kötelezettségének, így nem vizsgálta, hogy az alperesek ellentétes tényelőadása ellenére valós-e a felperesnek az alperesek teljesítésére alapított elállásra vonatkozó bejelentése. A tájékoztatást követően az alperesek kérték a törvényszék által észlelt eljárási szabálysértés figyelembevételét. A Miskolci Törvényszék 1.Pkf.21.152/2020/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzésének fellebbezéssel támadott, a perköltség viseléséről szóló rendelkezését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására, és újabb határozat hozatalára utasította. A másodfokú bíróságnak a megismételt eljárásra vonatkozó utasítása szerint a felperes részéről meg kell követelni annak igazolását, hogy az alperesek a perindítást követően, kifejezetten és határozottan teljesítették a felperesi követelést. A másodfokú bíróság álláspontja szerint csak ezt követően lesz az elsőfokú bíróság abban a helyzetben, hogy eldöntse, a perköltség viselésére az eljárásnak a felperes keresettől való elállása okából történt megszüntetésekor a Pp. 85. § (1) bekezdése szerinti főszabály alapján a felperest, vagy – amennyiben a felperes az alperesek teljesítését igazolta, – a Pp. 85. § (2) bekezdés alapján az alpereseket kell köteleznie.
- [4] A megismételt eljárásban hozott 22.P.20.173/2021/7. számú végzésében a Miskolci Járásbíróság a Pp. 85. § (2) bekezdésének alkalmazásával az alpereseket kötelezte 12 916 Ft elsőfokú és 10 000 Ft másodfokon felmerült perköltség felperesnek történő megfizetésére. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint felhívásra a felperes igazolta, hogy az alperesek a követelését a perindítást követően teljesítették. A felperes házastársának, valamint két szomszédjának egybehangzó írásbeli nyilatkozata szerint az alperesi ingatlanon tartott kutya zavaró ugatása

2020 áprilisában megszünt, azóta a kutya az ingatlanok egy másik, a felperes házához távolabb eső részén van elhelyezve. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint ezek alapján az alperesek kifejezetten és határozottan teljesítették a felperesi követelést. A végzés ellen az alperesek éltek fellebbezéssel. A Miskolci Törvényszék 1. Pkf.20.772/2021/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta: mellőzte az alpereseket perköltség megfizetésére kötelező rendelkezést, és a felperest kötelezte 16.484 Ft első- és másodfokú perköltség alpereseknek történő megfizetésére, megállapította továbbá, a felperes az eljárás során felmerült költségeit maga viseli. A másodfokú bíróság szerint a felperes házastársának az ügy előzményeire is kiterjedő, részletes nyilatkozatát nem lehetett volna elfogulatlan, érdektelen tanúvallomásként értékelni, és annak tartalmát a felperesi állítás igazolásaként elfogadni. A felperes által csatolt nyilatkozatok elfogadásával a másodfokú bíróság megítélése szerint sérült a közvetlenség elve is, a Pp. szabályai értelmében a tanút a tárgyaláson szóban kell meghallgatni. Hangsúlyozta, hogy az alperesek írásbeli ellenkérelme fényében, határozott elismerés hiányában, valamint az elállás vonatkozásában a teljesítés határozott cáfolatának ismeretében az elsőfokú bíróságnak a költségviselés kérdésében a felperes eredeti kereseti kérelméből kellett volna kiindulnia. E kereseti kérelem maradéktalan, teljeskörű teljesítésének igazolására a másodfokú bíróság megítélése szerint a becsatolt nyilatkozatok az elsőfokú bíróság szerinti értékeléssel nem voltak alkalmasak, a teljesítésre vonatkozó határozott alperesi nyilatkozat pedig nem áll rendelkezésre. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ezért a felperes által állított alperesi teljesítés ténye a megismételt eljárásban sem nyert bizonyítást, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 85. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltségviselésről.

- [5] Az indítványozó a másodfokú bíróság végzései ellen benyújtott panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, a XIII. cikk, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés, a 28. cikk és az 53. cikk (2) bekezdés sérelmére hivatkozott. Állítása szerint az elálláshoz való jog a bírósághoz való jog negatív vetülete, manifesztációja, ekként a XXVIII. cikkből származtatott alkotmányos alapjog, amellyel élve a felperes a bírósághoz fordulás jogáról mond le követelésével összefüggésben. A követeléssel való rendelkezés jogából és a Pp. 2. § (2) bekezdésében rögzített kérelemhez kötöttség elvéből álláspontja szerint az következik, hogy amennyiben az elállás okaként a felperes az alperes teljesítésére hivatkozik, akkor a bíróságnak ezen a jogalapon és ennek jogkövetkezményeivel kell az eljárást megszüntetnie. A támadott végzések az indítványozó szerint azért alaptörvény-ellenesek, mert a másodfokú bíróság jogalap nélkül, a felperesre hátrányos, pervesztességet eredményező módon szüntette meg az eljárást. Meglátása szerint a *contra legem* bírói jogértelmezés alkotta konstrukció egy közjogi csapdahelyzet, amelyben a felperes mindenképpen jogi kockázatnak van kitéve. Álláspontja szerint az elállás mint rendelkező cselekmény esetében a másodfokú bíróság által megkövetelt bizonyítás értelmezhetetlen, nélkülözi a normatív alapot és az elálláshoz való jog korlátozását jelenti, ez pedig a tisztességes eljáráshoz való jogot, a jogbiztonság követelményét, a bíró joghoz kötöttségét érintő kérdés. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a megismételt eljárásban az általa csatolt nyilatkozatok vonatkozásában a normatív alappal alá nem támasztott, állítólagos közvetlenség elvére hivatkozott, miközben a nyilatkozatok megtétele, illetve azoknak a bírósághoz történő benyújtása idején rendkívüli jogrend volt érvényben.
- [6] A veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III. 6.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 22. § (2) és (7) bekezdésére figyelemmel megfogalmazott álláspontja szerint az elsőfokú bíróság biztosan nem sértette meg a másodfokú bíróság által kitalált közvetlenség elvét, a tanúk írásban történő meghallgatása minden tekintetben jogszerű volt. Azzal, hogy a másodfokú bíróság rendkívüli jogrend idején mellőzte a mindenkire kötelező veszélyhelyzeti norma alkalmazását, az elrendelt kötelező írásbeliség ellenére nem vette figyelembe a tanúk írásbeli nyilatkozatát, kiszámíthatatlanná tette a jogalkalmazást, emiatt a XXVIII. cikk (1) bekezdés, a B) cikk (1) bekezdés és az 53. cikk (2) bekezdés sérelmét állította. A jogbiztonság követelményével ellentétesnek vélte a másodfokú bíróságnak azon álláspontját, miszerint a Pp. szabályai a korábbi szabályozáshoz képest az elállás folytán történő költségviselés tekintetében nem változtak, ezért figyelembe vehető az általa hivatkozott bírói gyakorlat. Indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmét az indítványozó arra alapította, hogy a másodfokú bíróság nem adta indokát annak, miért hagyta figyelmen kívül azokat a bírói döntéseket, amelyekre beadványában hivatkozott. Tulajdonhoz való jogának sérelmét az indítványozó azzal hozta összefüggésbe, hogy a másodfokú bíróság hatáskörét túllépve, jogalap nélkül pénz fizetésére kötelezte. A támadott döntésnek megfelelő jogalkalmazási gyakorlat az indítványozó szerint az alperesi teljesítésre figyelemmel keresetüktől elálló felpereseket annak a veszélynek teszi ki, hogy a bíróság kedvének megfelelően tetszőleges összegű vagyonuktól fosztja meg őket.

- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a*) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntéstől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen feltételeknek a Miskolci Törvényszék 1.Pkf.21.152/2020/4. számú végzését támadó indítványi elem nem mindenben felel meg. Az indítványozó egyrészt elkéssetten, a törvényi határidő letelte után, másrészt a másodfokú bíróságnak azon végzését sérelmezte, amely az elsőfokú bíróságot új eljárásra, és újabb határozat hozatalára utasította. A döntés következményeként a peres eljárás a megismételt eljárás keretei között első fokon folytatódott. A befogadhatóság feltételeit ezért a továbbiakban a Miskolci Törvényszék 1.Pkf.20.772/2021/2. végzése (a továbbiakban: támadott végzés) elleni panasz vonatkozásában vizsgálta az Alkotmánybíróság.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme miatt fordulhat panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alaptörvény megsérteni állított rendelkezéseként jelölte meg a bíróságoknak címzett 28. cikket, a Kormányt veszélyhelyzetben rendeletalkotási jogkörrel felruházó 53. cikk (2) bekezdését, továbbá a jogállamiság elvét megfogalmazó B) cikk (1) bekezdését. Az Alaptörvény megjelölt rendelkezései nem biztosítanak az indítványozó számára jogot, ezért önállóan ezen rendelkezések sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában csupán a jogállamiság részeként értelmezett visszamenőleges hatály tilalma vagy a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő hiánya szolgálhat alkotmányjogi panasz alapjául {például 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VI. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3059/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott végzést érintően az indítvány ilyen összefüggésben indokolást nem tartalmaz, a bíróság által hivatkozott bírósági gyakorlattal kapcsolatos indítványozói kifogások alkotmányos tartalmat nem hordoznak, szakjogi jellegűek.
- [10] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság tehát a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt, és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {lásd pl. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a hatáskörébe, a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, és ha szükséges, döntésével a jogértelmezés alkotmányos kereteinek meghatározásával az Alaptörvényben biztosított jogokat védi {3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [23]}. Mindebből következik, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}.
- [11] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülbírálatára biztosított hatáskörét kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint ezért az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az *a)–f*) pontokban foglaltakat, így – többek között – indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [*e*] pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkot-

mányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott bírói döntés között fennáll.

- [12] Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként csupán megjelölte a XIII. cikket és a XXVIII. cikk (7) bekezdést, nem tartalmaz ugyanakkor az indítvány arra vonatkozóan érvelést, hogy az indítványozónak az Alaptörvény megjelölt rendelkezései által biztosított alapjogait miért sérti a támadott végzés. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet [lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmét állító indítványi elem az alapjog egyes részjogosítványainak megjelölésén túl szintén nélkülözi az alkotmányossági összefüggéseket, érveket, indokokat. Az indítványozó az Alkotmánybíróság megítélése szerint alapvetően a perköltségviselés tárgyában hozott, számára hátrányos döntés megváltoztatását kívánja elérni, alkotmányjogi panaszával, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is szakjogi érvekkel támasztja alá. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja kiemelni, hogy a panasz alapjául szolgáló peres eljárás megszüntetése tárgyában a másodfokú bíróság támadott végzésében nem döntött. Ennek tükrében az indítványozónak a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelme alapjául felhozott egyes – az elálláshoz, rendelkezéshez való jogának korlátozásával, a kérelemhez kötöttség elvének sérelmével kapcsolatos – indokai nem értelmezhetők a támadott végzéssel összefüggésben, ezek a kifogások egyébként is törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek tárgyában az Alkotmánybíróság nem dönthet.
- [14] Szintén törvényességi, és nem alkotmányossági érvet hoz fel az indítványozó a fegyverek egyenlősége elvének vélt sérelme vonatkozásában. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]]. Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmeként állította, hogy támadott végzésének indokolásában a másodfokú bíróság nem utalt az általa hivatkozott bírósági határozatokra. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a másodfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott végzésében részletesen és világosan kifejtette álláspontját a perköltség viselésére vonatkozó jogszabályi rendelkezés értelmezése kérdésében, indítvány tartalma alapján nem merült fel kétely az Alkotmánybíróságban az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét illetően. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [lásd először: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; lásd még például: 3062/2019. (III. 25.) AB végzés, Indokolás [33]].
- [15] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. szeptember 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5003/2021.

